

Ken je je echte ouders ook?

Over het herkennen van micro-agressie bij adoptie- en pleeggezinnen

Adoptie en pleegzorg zijn vaak duidelijk zichtbare familiesituaties en de meeste mensen kennen het wel ergens uit de eigen omgeving en vriendenkring. Dit kan leiden tot vragen die eigenlijk erg privé zijn, en gevoeld worden als inbreuk op privacy of kwetsend. Zo kan een opmerking als hierboven beschouwd worden als een micro-agressieve uitspraak. Een groter begrip voor onbedoelde effecten van uitspraken tegen of over leden van adoptie- of pleegfamilies, en oorspronkelijke ouders, is daarom zinvol.

In het artikel “Do you know your real parents? and other microaggressions” van Amanda Baden worden dit soort uitspraken geanalyseerd, om hiermee te laten zien welke kwetsende onderstromen onder de uitspraken kunnen liggen – terwijl de spreker dat vaak helemaal niet zo bedoelt of doorheeft. Op zich meestal goedbedoeld en veel geadopteerden zullen er geen last van hebben, maar waarom voelt het vaak toch ongemakkelijk?

Het onderzoek van Baden gaat met name in op geadopteerden, maar haar verhaal kan op veel punten direct vertaald worden naar pleegzorg.

‘Anders zijn’ kan vaak stigmatiserend werken. Zo wordt er bij adoptie vaak vanuit gegaan dat je eigenlijk op zoek hoort te gaan naar je oorspronkelijke ouders. Oorspronkelijke moeders zijn jong, ongehuwd, en ontaarde moeders. Adoptieouders worden bevraagd over hoeveel adoptie kostte en krijgen goedbedoelde opmerkingen zoals : ‘Nu je geadopteerd hebt, zal je wel zwanger kunnen worden’ of ‘wat geweldig van je dat je geadopteerd hebt’.

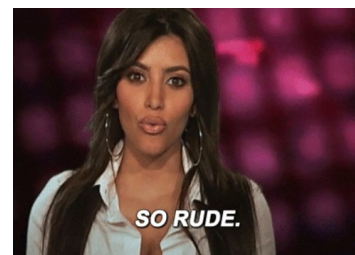
Eigenlijk zijn dit soort uitspraken micro-agressieve uitspraken: houdingen, oordelen, vooroordelen en racisme die worden gecommuniceerd op een subtiele, openlijke en soms neerbuigende of agressieve manier. Ze komen meestal voor in één-op-één situaties. In het artikel van Baden zijn dit soort opmerkingen onderverdeeld in 4 categorieën en 13 thema’s, om zo beter te herkennen wat in de opmerkingen herkend kan worden.

Micro-aanval

Dit is meestal bewust, bedoeld om te kwetsen. Een voorbeeld is het plagen van een geadopteerde leeftijdsgenoot door hem bastaard of spleetog te noemen.

Micro-waardevermindering - denigreren

Dit komt het meeste voor en wil eigenlijk zeggen dat de situatie waar de geadopteerde in zit, minder waard is dan de algemene situatie. Hieronder vallen opmerkingen als ‘Ken je je echte ouders?’, of, als geadopteerden of leden van de geboortefamilie zoeken, opmerkingen dat interesse in biologische verwantschap inconsequent of onnodig is.

Microbelediging

Subtiele onbeschofte, vernederende of ongevoelige boodschappen of houdingen ten opzichte van adoptie, pleegzorg, afstand en gerelateerde zaken. “Het was zo goed van je ouders om je op te nemen in hun gezin.”

Microfictie

Hierbij gaat het om onjuiste verhalen die in het achtergrondverhaal van de geadopteerde worden verweven, zoals hoe vroeger nog wel verteld werd dat ouders waren overleden in een auto-ongeluk; of dat niet verteld wordt dat het kind geadopteerd is.

Dit soort micro-agressies kunnen voorkomen uit een serie 'vooroordelen' of stigma's die steeds terugkomen:

1. Biologische verwantschap is de norm/het best;
2. Geadopteerden zouden een heleboel gebreken hebben die kunnen verklaren waarom ze verlaten zijn;
3. De 'dankbare' geadopteerde: Kinderen hadden een nare achtergrond, dus moeten ze gelukkig zijn dat ze geadopteerd zijn;
4. De eerste ouders waren ongeschikt voor ouderschap;
5. "Spookouders" De rol van de eerste ouders is beëindigd toen zij hun kind afstonden, er wordt niet over gepraat;
6. Omdat de adoptieouders ongewenst kinderloos waren, zijn ze als ouder minder geschikt;
7. Altruïstische redders: Andermans kinderen opvoeden is onnatuurlijk maar bewonderenswaardig;
8. Culturele filantropie: Internationale geadopteerden zijn beter af in de Westers wereld;
9. Adoptie is een win-win situatie – alsof adoptie de oplossing is voor een sociaal probleem en dit eigenlijk een bof is;
10. Handel in adoptie: Alsof het kind de koopwaar is en de adoptieouder de klant;
11. Cultureel koordansen: noch volledig geaccepteerd in de raciale groep van herkomst -noch in die van opgroeien;
12. Liefde overwint alles: alsof problemen niet mogen bestaan;
13. Infantiliseren van geadopteerden en geboorteouders. Bv volwassen geadopteerden nog steeds 'adoptiekinderen' noemen.

Baden vraagt zich in haar artikel af of deze micro-agressie niet bijdraagt aan het feit dat geadopteerden hulpverlening nodig hebben. Juist omdat het zo vaak onbedoeld en ongemerkt kan kwetsen, is het lastig te voorkomen. En ook bij hulpverleners is dit fenomeen vaak onbekend, waardoor deze stigma's binnen hulpverlening kunnen voortleven. Het vraagt training en inzicht bij de hulpverlening om adequaat met deze problematiek om te kunnen gaan.